

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Ibsen op de planken. Een enceneringsgeschiedenis van het werk van Henrik Ibsen in Nederland 1880-1995

van der Zalm, R.G.C.

Publication date

1999

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van der Zalm, R. G. C. (1999). *Ibsen op de planken. Een enceneringsgeschiedenis van het werk van Henrik Ibsen in Nederland 1880-1995*. Uitgeverij International Theatre & Film Books.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Inhoudsopgave

7	Voorwoord
	1
15	Inleiding
	2
	Hoe schrijf je een enceneringsgeschiedenis?
	<i>Uitgangspunten en methodiek</i>
21	2.1 Inleiding
22	2.2 Vier valkuilen en hoe ze te vermijden
33	2.3 Mogelijke en onmogelijke enceneringsgeschiedenissen
37	2.4 Een beschrijvingsmodel
42	2.5 Het begrip 'norm'
44	2.6 Niet 187 enceneringen maar: honderdvijftien jaar tekst, decor, belichting, grime, kostuums, kapsels en speelstijl
45	2.7 Van Ibsen naar Nederlandse toneelgeschiedenis
47	2.8 Verantwoording voor de gebruikte titels, citaten en afkortingen
	3
	Van Bergen tot Barcelona
	<i>Ibsens opmars over de Europese podia</i>
49	3.1 Inleiding
52	3.2 Scandinavië
61	3.3 Duitsland
72	3.4 Engeland
86	3.5 Frankrijk (en verder zuidwaarts)
103	3.6 Samenvatting en conclusies

4

'Nog een Hedda Gabler? Ja, Nog een Hedda Gabler!'

Ibsen in Nederland in titels en cijfers

107	4.1	Inleiding
108	4.2	De introductie van Ibsen in Nederland: 1880-1900
114	4.3	Ibsen-producties in Nederland: een kwantitatieve analyse
114	4.3.1	Het totaal aantal Ibsen-producties
114	4.3.2	Het aantal producties per decennium
117	4.3.3	Het aantal producties per seizoen
118	4.3.4	De cijfers voor de afzonderlijke stukken
122	4.4	Een vergelijking met de situatie elders in Europa
125	4.5	Samenvatting en conclusies

5

Hedenavond spelen wij....

Een analyse aan de hand van programmabladen

129	5.1	Inleiding
130	5.2	Het programmabladd als bron voor theater-historisch onderzoek
135	5.3	Het materiaal en de analyse
145	5.4	Samenvatting en conclusies

6

Van integrale tekst tot instant-Ibsen

Vertalingen en bewerkingen

147	6.1	Inleiding
152	6.2	De periode 1889-1925: vertalingen
153	6.3	De periode 1925-1988: aangepaste vertalingen
157	6.4	De periode 1972-1988: bewerkingen
172	6.5	De periode vanaf 1988: terug naar de tekst van Ibsen
176	6.6	Samenvatting en conclusies

7

Waar was het portret van de Generaal?

Decor en belichting

- 179 7.1 Inleiding
- 185 7.2 De periode 1889-1928: kamers uit voorraad
- 197 7.3 De periode 1928-1972: salons uit het fin-de-siècle
- 203 7.4 De periode 1972-1988: decors om te duiden
 - 205 7.4.1 Grote zaal-producties
 - 210 7.4.2 Kleine zaal-producties (1977-1988)
- 219 7.5 De periode vanaf 1988: neutrale decors van doek en hout
- 226 7.6 Samenvatting en conclusies

8

Modieuze nouveautés en een knalroze duster

Grime, kapsels, kostuums en fysiek voorkomen

- 252 8.1 Inleiding
- 255 8.2 De periode 1889-1928: het personage als type en tijdgenoot
- 262 8.3 De periode 1928-1987: personages uit een vorige eeuw
- 266 8.4 De periode 1977-1987: acteurs en anti-helden in de kleine zaal
- 271 8.5 De periode vanaf 1987: na een eeuw weer eigentijds
- 274 8.6 Samenvatting en conclusies

9

'Speel een echt, levend mens!'

Speelstijlen

- 276 9.1 Inleiding
- 284 9.2 De periode 1889-1893: Ibsen de realist
- 291 9.3 De periode 1893-1913: Ibsen de symbolist
- 303 9.4 De periode 1913-1931: Ibsen zonder geheimzinnigheid
- 314 9.5 De periode (1931-)1955-1972: psychologische geloofwaardigheid
- 323 9.6 De periode 1972-1988
 - 323 9.6.1 Stilering en abstractie in de grote zaal
 - 326 9.6.2 Betekenisvol acteren in de kleine zaal
 - 333 9.6.3 Betekenisvol acteren in de grote zaal
- 336 9.7 De periode vanaf 1988: licht en vanzelfsprekend
- 347 9.8 Samenvatting en conclusies

Honderdvijftien jaar Ibsen, tien jaar onderzoek*Resultaten en evaluatie*

- 352 10.1 Inleiding
 353 10.2 Vijftien keerpunten in de enceneringsgeschiedenis van
 Ibsen in Nederland
 355 10.3 Ibsen in Nederland: een geschiedenis
 377 10.4 Dit onderzoek en de Nederlandse toneelgeschiedenis
 383 10.5 Schrijf je zo een enceneringsgeschiedenis?

386 **Bibliografie**

BIJLAGE 1

- 393 **Oorspronkelijke titels van de Ibsen-stukken
 en de gebruikte Nederlandse equivalenten**

BIJLAGE 2

- 394 **Chronologisch overzicht van in Nederland
 gespeelde Ibsen-producties, 1880-1995**

BIJLAGE 3

- 434 **Overzicht van beschikbare Nederlandse Ibsen-vertalingen**

438 **Register**446 **Summary**

Handwritten text, possibly a title or header, appearing upside down.

Main body of handwritten text, appearing upside down.

Section header in handwritten text, appearing upside down.

Main body of handwritten text, appearing upside down.

Section header in handwritten text, appearing upside down.

Main body of handwritten text, appearing upside down.